

Çocuk Gelişimi Programı ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerin Kişilerarası Duyarlılık Düzeylerinin Belirlenmesi

Mehmet Şaban Akgül
Ercan Dirik
Nagehan Akgül

Öz

Bu araştırma ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Çocuk Gelişimi Programı ve Sosyal Bilgiler Eğitimi öğrencilerinin kişilerarası duyarlılık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma tarama modeline uygun olarak yapılmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında nicel veri toplama yöntemlerinden anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek 36 maddeden ve beş alt boyuttan oluşmuştur. “Kişilerarası Farkındalık”, “Onaylanma İhtiyacı”, “Ayrılma Anksiyetesi”, “Çekingenlik” ve “Kırılgan İç Benlik” anketin alt boyutlarıdır. Araştırmada kullanılan anket Boyce ve Parker (1989) tarafından geliştirilmiş ve Erözkan (2004) tarafından uyarlaması yapılmıştır. 2018–2019 eğitim-öğretim yılı güz döneminde yapılan çalışmanın evrenini Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi’nde eğitim gören çocuk gelişimi programı ve sosyal bilgiler eğitimi bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi’nde Reşadiye MYO ve Sosyal Bilimler MYO Çocuk Gelişimi Programı ve Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü’nde öğrenim gören toplam 271 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin kişilerarası duyarlılık düzeylerinin orta düzeyde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Alt boyutlar arasında toplam puan ortalaması en yüksek olan çekingenlik alt boyutu iken, en düşük ortalama kişilerarası farkındalık alt boyutunda görülmüştür.

AnahtarKelimeler: Kişilerarası duyarlılık, Çocuk Gelişimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Çekingenlik, Onaylanma İhtiyacı

Determination of Child Development Program and Social Studies Education Students' Interpersonal Sensitivity Levels

Abstract

The aim of this study is to determine the interpersonal sensitivity levels of the students in the Children Development Program and Social Studies Education at TokatGaziosmanpaşa University. The research was conducted in accordance with the screening model. While the collection of research data, the questionnaire technique was used among quantitative data collection methods. The scale which was used in the study consisted of 36 items and five sub-dimensions. “Interpersonal Awareness”, “Need for Approval”, “Separation Anxiety”, “Timidity” and “Fragile Internal Self” are the sub-dimensions of the questionnaire. The questionnaire used in research was developed by Boyce and Parker (1989) and adapted by Erözkan (2004). The population of the study, which was conducted in 2018 and 2019 academic year fall semester, consists of children development program and social studies education students studying at TokatGaziosmanpaşa University. The sample of the study consists of 271 students attendingChildren's Development Program atReşadiyeVocational School of Higher Education and Social Sciences Vocational High School and Faculty of Education Social Studies Education Department at Gaziosmanpaşa University. The results of the research have showed that interpersonal sensitivity levels of the students were moderate. While the timidity sub-dimension with the highest mean score among the sub-dimensions, the lowest average was observed in the interpersonal awareness sub-dimension.

Key Words: Interpersonal Sensitivity, Children Development, Social Studies Education, Timidity, Need for Approval.

Giriş

Kişilerarası ilişki içinde olan birey hem kendini hem de ilişkili olduğu kişiyi etkilemektedir. İlişkinin başlayıp devam edebilmesi için bireyin karşıdaki kişiyi algılayarak değerlendirmesi gerekmektedir (Erözkan, 2009). Böylelikle kişilerarası ilişki karşılıklı olarak sürecektir. İlişki esnasında bireyde bulunan kişilerarası duyarlılık ilişkiye farklı bir boyut kazandırabilir. Çünkü kişilerarası duyarlılığın tabanında başkalarının tutum ve fikirlerinde yersiz ve gereksiz farkındalık ve hassaslık mevcuttur (Akgül, 2017). Kuşkusuz bireyin yaşamını idame ettirebilmesi için gerekli olan iletişime tesir eden bir çok olumlu ve olumsuz unsur vardır. Bu yönden bakıldığında kişilerarası ilişkilerde diğerlerinin davranışlarını olumsuz algılayarak anlama ve davranışları yanlış yorumlamaya neden olan yüksek kişilerarası duyarlılık, iletişimi olumsuz etkilemektedir (Yurdakul, 2018). Kişilerarası ilişkiler kişilerin birbirlerini etkisi altında bıraktıkları bir süreçtir. Bu etkinin temelinde karşımızdakini nasıl algıladığımız, nasıl gözlemlediğimiz ve nasıl yorumladığımız vardır. Esasında sözel olmayan davranışları değerlendirme çok yaygın olsa da bireysel farklılıklar göz ardı edilemez. Örneğin kadınlar başkalarının yüzlerini ve şahsi detayları hatırlama mevzusunda erkeklerden daha iyidir (Ickes ve diğ., 1986). Bunun haricinde kişilerarası duyarlılık belli bir seviyede olduğu müddetçe sosyal hayata yararlı katkıları olur ama çok fazlaya kaçıldığı zaman kişinin ruh sağlığına olumsuz etkileri olacaktır (Bernieri, 2001).

Alan yazın incelendiğinde (Snodgrass, 1992; Snodgrass ve diğerleri, 1998)'nin yaptığı araştırmalarda erkek ve kadınların kişilerarası duyarlılık yapılarının incelendiği görülmektedir. Erözkan'ın (2005) "üniversite öğrencilerinin kişilerarası duyarlılık ve depresyon düzeylerinin yaş, cinsiyet, sosyo- ekonomik düzey ve ikamet edilen yer açısından karşılaştırılması" adlı çalışmasının olduğu görülmektedir. Bu çalışmada amaç Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Eğitimi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Reşadiye Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programı'nda öğrenim gören öğrencilerin kişilerarası duyarlılık düzeylerini belirlemek ve cinsiyet, yaş, okudukları bölüm, sosyal etkileşimde sıkıntı yaşama sıklığı, not ortalama değişkenlerine göre karşılaştırmaktır.

Kişilerarası Duyarlılık

Kişilerarası duyarlılık, kişi içinde bulunduğu ilişkilerde duyarlılığa sahip ise ilişki içinde basit nedenlerden ötürü incinme ve darılma, diğer kişilerce önemli sayılmayarak kıymetsiz görüldüğüne ve kendisine iyi davranılmadığına inanma, kendini başkalarından küçük görme, başkalarının yanındayken hatalı davranışlar yapmamaya çalışma gibi bir hayat tarzı benimsyerek kişilerarası ilişkilerde sorunlar yaşanmasına sebep olan bir durumdur (Parker ve diğ., 1991). Kişilerarası duyarlılık; kişinin kendisini başkalarına karşı yetersiz olarak görmesi, diğerlerinin hareketlerini yanlış olarak düşünerek ilişkilerden kendini geriye çekme, diğerlerine güvenmeyerek aynı ortamlarda bulunulduğunda tedirgin olarak huzursuz olma ile şekillenir (Boyce ve diğ., 1992). Kişilerarası ilişkilerde duyarlılığa sahip olan birey için bir başkasının iletişim biçimi, kişinin düşünce tarzı, sezgileri, davranış durumları ehemmiyetlidir. Kişilerarası ilişkilerinde duyarlı olanlar, çok basit problemleri dahi sanki çok büyük sorunmuş gibi içinden çıkılamayacak hale getirerek ilişkinin yol almasına engel olan hassas kişilerdir (Boyce and Mason, 1996). Bireyin özellikle ebeveyn, samimi arkadaş, eş gibi önemli gördüğü kişilerle yaşadığı sorunlar bireyi ciddi olarak tesir altına alır ve hayatının en önemli ve en büyük problemi olarak bireyde yerini alır. Bu duyarlılık ilerleyen zamanla bireyde başkaları ile olan ilişkilerin kötü

olmasına ve kişiyi istememe, reddetme duyarlılığı durumuna geçebilir(Akgül, 2017). Kişilerarası duyarlılığın oluşmasında ailenin gücü gözardı edilemez. Anne-babanın bireye karşı koruyucu tutum içinde olması duyarlılığın çoğalmasına sebep olmaktadır. Yapılan bir çalışmada kişilerarası duyarlılığı yüksek kadınların annelerinin koruyucu olması ile ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Kişilerarası duyarlılığı yüksek olan erkeklerde ise yüksek anne ve baba koruyuculuğu ile ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır (Otani ve diğ., 2009).

Kişilerarası Duyarlılığın Bileşenleri

Kişilerarası duyarlılık beş ana unsurda özellikten oluşur. Bunlar; kişilerarası farkındalık, onaylanma ihtiyacı, ayrılık anksiyetesi, çekingenlik ve kırılmalı iç benliktir (Boyce, Parker 1989). Kişilerarası farkındalık; kişinin bir başkasında oluşturduğu etki ve kişilerarası etkileşim için duyarlılığı olarak tanımlanabilir. “Başkalarının hakkımdaki düşüncelerini önemserim ” ve “Bir başkasının hakkımdaki düşüncelerine dair endişelenirim” gibi söylemler. Bu durum düşük benlik saygısı, duygudurum ve anksiyete problemleri ile önemli ölçüde alakalıdır. Onaylanma ihtiyacı; ilişkilerde beraberliği yakalayabilmek için uyumlu olma, diğerk kişileri memnun etme, istedikleri şeyleri karşı gelmeden yapma. Ayrılık anksiyetesi; kişilerarası duyarlılığın önemli bir boyutunu oluşturur. Bowlby'e (1969) göre kişi çocukluk çağında güvenli ayrılmayı başaramazsa yetişkinlikte de bu konuda zorluklar yaşar ve bu duygu durumu ayrılık anksiyetesi olarak nitelendirilir. Bu duygu durumu kişilerde depresyona meyilli kişi olma durumu oluşturabilir. Çekingenlik; kişilerarası etkileşimde girişken davranmamaktır. Bu boyut, depresyonun kökeni ile benzer özellikler sergilemektedir. Kırılmalı iç benlik; diğerklerinden gizlenebilen, özellikle içsel benliğin haz etmediği öz değerin önemli bir tarafını belirtmektedir. Kişilerarası duyarlılığın bu bileşenleri bazı davranışsal yanıtlara yol açmaktadır. Kişilerarası duyarlılıkta davranışları yanlış olarak görme, değerlendirme ve bilişsel yanlılık düşük benlik saygısı olan kişilerin niteliklerini kapsamaktadır. Yapılan çalışmalarda da bireylerde kişilerarası duyarlılığın yüksek olmasının düşük benlik saygısıyla alakalı olduğu saptanmıştır (Erözkan, 2005; Erözkan, 2011). Kişilerarası duyarlılığı aza indirmek için bireyin benlik saygısının desteklenmesi, başarılarına yoğunlaşması, gerçekleşmesi mümkün hedefler konması, güçlü yönlerinin gün yüzüne çıkartılması, sosyal destek yöntemini etkili biçimde kullanımının sağlanmasına yardımcı olunmalıdır (Erözkan, 2011; Öz, 2010).

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama(survey) yöntemi kullanılmıştır. Araştırma Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Çocuk Gelişimi Programı ve Sosyal Bilgiler Eğitimi öğrencilerinin kişilerarası duyarlılık düzeylerini çeşitli alt boyutlar açısından belirleyen ve kişisel birtakım verilere göre karşılaştıran bir çalışmadır.

Evren ve örneklem

Araştırma 2018–2019 eğitim öğretim yılı güz döneminde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Çocuk Gelişimi Programı ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Reşadiye MYO ve Sosyal Bilimler MYO Çocuk Gelişimi Programı öğrencileri ve Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü'nde öğrenim gören 271 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırma verilerinin toplanması

Araştırma verileri nicel veri toplama yöntemlerinden anket tekniği ile elde edilmiştir. Araştırmada kullanılan anket Boyce ve Parker (1989) tarafından geliştirilmiş ve Erözkan (2004) tarafından uyarlanması yapılmıştır. Anket formu 36 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 4'lü likert tipindedir. İç tutarlık katsayısı .86 ve genel güvenilirlik katsayısı .84 olarak bulunmuştur.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Toplanan verilerin normal olarak dağıldığı görülmüştür. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki fark t-testi ile, diğerleri ise anova testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde probleminin çözümü için, araştırmaya katılan öğrencilerden ölçek yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen veriler ölçeğin alt boyutlarına uygun olarak ele alınmış ve kişisel veriler değişkenlerine göre karşılaştırılıp tablolandırılmıştır.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Demografik Verilerin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Frekans	Yüzde
Cinsiyet		
Kadın	242	89,3
Erkek	29	10,7
Bölüm		
Sosyal Bilgiler	74	27,3
Çocuk Gelişimi	197	72,7
Yaş		
20 Yaş ve Altı	154	56,8
20 Yaş Üstü	117	43,2
Sosyal Etkileşimde Sıkıntı Yaşama Sıklığı		
Hiç	16	5,9
Nadiren	82	30,3
Bazen	135	49,8
Sık	26	9,6
Çok Sık	12	4,4
Bir Önceki Dönem Not Ortalaması		
Başarısız	0	0
Orta	43	14,8
İyi	202	67,9
Pekiyi	26	8,9
Toplam	271	100

Araştırmaya katılanların demografik verilerinin dağılımı incelendiğinde katılımcıların 242'si kadın, 29'u erkektir. Bölüme göre dağılım incelendiğinde 74 katılımcı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, 197 katılımcı ise Çocuk Gelişimi bölümünde öğrenim görmektedir. Yaşa göre dağılımda, katılımcıların 154'ü 20 yaş ve altında, 117'si 20 yaş üzerindedir. Sosyal etkileşimde sıkıntı yaşama durumuna göre dağılım incelendiğinde katılımcıların 16'sı hiç sıkıntı yaşamadığını,

82'si nadiren, 135'i bazen, 26'sı sık ve 12'si çok sık sıkıntı yaşadığını belirtmiştir. Bir önceki dönem not ortalama derecesine göre dağılım incelendiğinde ise katılımcıların 43'ü orta, 202'si iyi, 26'sı pekiyi derecesindedir. Derecesi başarısız olan katılımcı bulunmamaktadır.

Tablo 2. Ölçek Alt Boyutları ve Tamamında Cinsiyete Göre Farklılığın Belirlenmesi

Alt Boyutlar	Grup	N	Ort	SS	t	sd	p
Kişilerarası Farkındalık	Kadın	242	14,69	3,18	-2,278	269	.024*
	Erkek	29	16,10	2,84			
Onaylanma İhtiyacı	Kadın	242	17,31	3,74	-1,617	269	.107
	Erkek	29	18,48	2,99			
Ayrılma Anksiyetesi	Kadın	242	16,22	3,40	-,079	269	.937
	Erkek	29	16,27	3,27			
Çekingenlik	Kadın	242	20,14	4,59	-,423	269	.673
	Erkek	29	20,51	3,34			
Kırılgan İç Benlik	Kadın	242	14,54	4,01	,131	269	.896
	Erkek	29	14,44	3,30			
Toplam	Kadın	242	82,92	14,76	-1,023	269	.307
	Erkek	29	85,82	11,19			

Kişilerarası Duyarlılık Ölçeği alt boyutları ve tümünde cinsiyete göre farklılığın incelenmesi amacıyla bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Kişilerarası Farkındalık alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t=-2,278$; $p<.05$). Buna göre erkeklerin ($\bar{x}=16,10$) kişilerarası farkındalık alt boyutu puan ortalamaları kadınlara ($\bar{x}=14,69$) göre anlamlı olarak daha yüksektir. Diğer alt boyutlarda ve toplam ölçekte ise cinsiyet grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte kadın katılımcıların kişilerarası duyarlılık toplam ölçeği puan ortalamaları erkek katılımcılara göre daha yüksektir.

Tablo 3. Ölçek Alt Boyutları ve Tamamında Bölüme Göre Farklılığın Belirlenmesi

Alt Boyutlar	Grup	N	Ort	SS	t	sd	P
Kişilerarası Farkındalık	Sosyal Bilgiler	74	14,86	3,34	,063	269	.950
	Çocuk Gelişimi	197	14,83	3,11			
Onaylanma İhtiyacı	Sosyal Bilgiler	74	18,17	3,87	2,027	269	.044*
	Çocuk Gelişimi	197	17,16	3,58			
Ayrılma Anksiyetesi	Sosyal Bilgiler	74	16,12	3,19	-,319	269	.750
	Çocuk Gelişimi	197	16,26	3,46			
Çekingenlik	Sosyal Bilgiler	74	20,10	3,66	-,172	269	.864
	Çocuk Gelişimi	197	20,21	4,75			
Kırılgan İç Benlik	Sosyal Bilgiler	74	14,22	3,96	-,791	269	.430
	Çocuk Gelişimi	197	14,65	3,93			
Toplam	Sosyal Bilgiler	74	83,50	14,41	,184	269	.854

Çocuk Gelişimi	197	83,13	14,48
----------------	-----	-------	-------

Kişilerarası Duyarlılık Ölçeği alt boyutları ve tümünde öğrenim görülen bölüme göre farklılığın incelenmesi amacıyla bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Onaylanma İhtiyacı alt boyutunda bölüme göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t=2,027$; $p<.05$). Buna göre Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin ($\bar{x}=18,17$) onaylanma ihtiyacı alt boyutu puan ortalamaları Çocuk Gelişimi bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilere ($\bar{x}=17,16$) göre anlamlı olarak daha yüksektir. Diğer alt boyutlarda ve toplam ölçekte ise cinsiyet grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$).

Tablo 4. Ölçek Alt Boyutları ve Tamamında Yaşa Göre Farklılığın Belirlenmesi

Alt Boyutlar	Grup	N	Ort	SS	t	sd	p
Kişilerarası Farkındalık	20 ve Altı	154	14,85	3,14	,033	269	.973
	20 Üstü	117	14,83	3,21			
Onaylanma İhtiyacı	20 ve Altı	154	17,22	3,68	-1,085	269	.279
	20 Üstü	117	17,71	3,69			
Ayrılma Anksiyetesi	20 ve Altı	154	16,20	3,49	-,153	269	.879
	20 Üstü	117	16,26	3,25			
Çekingenlik	20 ve Altı	154	20,44	4,56	1,113	269	.267
	20 Üstü	117	19,83	4,34			
Kırılgan İç Benlik	20 ve Altı	154	14,86	4,01	1,562	269	.119
	20 Üstü	117	14,11	3,80			
Toplam	20 ve Altı	154	83,59	14,41	,463	269	.644
	20 Üstü	117	82,76	14,52			

Kişilerarası Duyarlılık Ölçeği alt boyutları ve tümünde yaşa göre farklılığın incelenmesi amacıyla bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Ölçek alt boyutlarında ve toplam ölçekte yaşa göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p>.05$). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte 20 yaş ve altı katılımcıların kişilerarası duyarlılık ölçeği toplam puanları 20 yaş üzeri katılımcılara göre daha yüksektir.

Tablo 5. Ölçek Alt Boyutları ve Tamamında Çatışma Yaşama Sıklığına Göre Farklılığın Belirlenmesi

Alt Boyutlar	Grup	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
Kişilerarası Farkındalık	Gruplar arası	103,992	4	25,998	2,646	,034	2-3
	Gruplar içi	2613,499	266	9,825			
	Toplam	2717,491	270				
Onaylanma İhtiyacı	Gruplar arası	185,001	4	46,250	3,527	,008	1-5 2-5
	Gruplar içi	3487,744	266	13,112			
	Toplam	3672,745	270				
Ayrılma Anksiyetesi	Gruplar arası	128,383	4	32,096	2,875	,023	2-5
	Gruplar içi	2969,432	266	11,163			
	Toplam	3097,815	270				
Çekingenlik	Gruplar arası	278,381	4	69,595	3,610	,007	2-3 2-5
	Gruplar içi	5128,393	266	19,280			
	Toplam	5406,775	270				
Kırılgan İç Benlik	Gruplar arası	447,781	4	111,945	7,959	,000	1-3 2-3

	Gruplar içi	3741,562	266	14,066			1-4	2-4
	Toplam	4189,343	270				1-5	2-5
	Gruplar arası	4706,502	4	1176,626				
Toplam	Gruplar içi	51598,383	266	193,979	6,066	,000	1-5	2-4
	Toplam	56304,886	270				2-3	2-5

Kişilerarası Duyarlılık Ölçeği alt boyutları ve tümünde çatışma yaşanma sıklığına göre farklılığın incelenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Gruplar arası farkın kaynağını belirlemek amacıyla Tukey testinden yararlanılmıştır. Kişilerarası Farkındalık alt boyutunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F=2,646$; $p<.05$). Çevresiyle sıkıntı yaşama durumuna nadiren yanıtı verenlerin kişilerarası farkındalık alt boyutu puan ortalamaları bazen yanıtı verenlere göre anlamlı olarak daha yüksektir. Onaylanma İhtiyacı alt boyutunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F=3,527$; $p<.05$). Çevresiyle sıkıntı yaşama durumuna çok sık yanıtı verenlerin onaylanma ihtiyacı alt boyutu puan ortalamaları hiç ve nadiren yanıtı veren katılımcılara göre anlamlı olarak daha düşüktür. Ayrılma Anksiyetesi alt boyutunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F=2,875$; $p<.05$). Çevresiyle sıkıntı yaşama durumuna çok sık yanıtı verenlerin ayrılma anksiyetesi alt boyutu puan ortalamaları nadiren yanıtı veren katılımcılara göre anlamlı olarak daha düşüktür. Çekingenlik alt boyutunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F=3,610$; $p<.05$). Çevresiyle sıkıntı yaşama durumuna nadiren yanıtı verenlerin çekingenlik alt boyutu puan ortalamaları bazen ve çok sık yanıtı veren katılımcılara göre anlamlı olarak daha düşüktür. Kırılgan İç Benlik alt boyutunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F=7,959$; $p<.05$). Çevresiyle sıkıntı yaşama durumuna hiç ve nadiren yanıtı verenlerin kırılgan iç benlik alt boyutu puan ortalamaları bazen, sık ve çok sık yanıtı veren katılımcılara göre anlamlı olarak daha düşüktür. Toplam ölçekte gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F=6,066$; $p<.05$). Çevresiyle sıkıntı yaşama durumuna hiç yanıtı verenlerin toplam ölçek puan ortalamaları çok sık yanıtı veren katılımcılara göre; nadiren yanıtı verenlerin puan ortalamaları da bazen, sık ve çok sık yanıtı verenlere göre anlamlı olarak daha düşüktür.

Tablo 6. Ölçek Alt Boyutları ve Tamamında Bir Önceki Dönem Notuna Göre Farklılığın Belirlenmesi

Alt Boyutlar	Grup	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
Kişilerarası Farkındalık	Gruplar arası	33,937	2	16,969			
	Gruplar içi	2521,159	268	10,290	1,649	,194	
	Toplam	2555,097	270				
Onaylanma İhtiyacı	Gruplar arası	47,015	2	23,507			
	Gruplar içi	3238,259	268	13,217	1,779	,171	
	Toplam	3285,274	270				
Ayrılma Anksiyetesi	Gruplar arası	39,298	2	19,649			
	Gruplar içi	2794,763	268	11,407	1,723	,181	
	Toplam	2834,060	270				
Çekingenlik	Gruplar arası	171,315	2	85,657			
	Gruplar içi	4667,197	268	19,050	4,496	,012	2-3
	Toplam	4838,512	270				2-4
Kırılgan İç Benlik	Gruplar arası	52,807	2	26,404			
	Gruplar içi	3914,935	268	15,979	1,652	,194	
	Toplam	3967,742	270				
Toplam	Gruplar arası	1149,887	2	574,943			
	Gruplar içi	51089,662	268	208,529	2,757	,065	
	Toplam	52239,548	270				

Kişilerarası Duyarlılık Ölçeği alt boyutları ve tümünde bir önceki dönem başarı derecesine göre farklılığın incelenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Gruplar arası farkın kaynağını belirlemek amacıyla Tukey testinden yararlanılmıştır. Çekingenlik alt boyutunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F=4,496$; $p<.05$). Bir önceki dönem başarı derecesi orta olan öğrencilerin çekingenlik alt boyutu puanları iyi ve pekiyi olan öğrencilere göre anlamlı olarak daha düşüktür.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonucunda kişilerarası duyarlılık ölçeğine katılan öğrencilerin kişilerarası duyarlılık düzeylerinin belirlenmesi açısından alan yazına katkı sağlayacak bulgular elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların büyük çoğunluğu kadın olup, Çocuk Gelişimi programında öğrenim görenlerin sayısı oldukça fazladır. Sosyal etkileşimde sıkıntı yaşama durumuna göre dağılım incelendiğinde katılımcıların oldukça az bir kısmı hiç sıkıntı yaşamadığını, oldukça yüksek çoğunluğu ise bazen sıkıntı yaşadığını belirtmiştir. Ölçeğin tamamı ve alt boyutları cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; Erkeklerin kişilerarası farkındalık alt boyutu puan ortalamalarının kadınlara göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Ölçeğin tamamı ve alt boyutları öğrenim görülen bölüm değişkenine göre incelendiğinde; Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin onaylanma ihtiyacı alt boyutu puan ortalamalarının, Çocuk Gelişimi programında öğrenim görmekte olan öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca 20 yaş ve altı katılımcıların kişilerarası duyarlılık düzeylerinin, 20 yaş üzeri katılımcılara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kişilerarası Duyarlılık Ölçeği alt boyutları ve tümünde, katılımcıların hayatında çatışma yaşanma sıklığına göre farklılığın incelenmesi sonucunda anlamlı farklılıkların oldukça fazla görülmesi de dikkat çekmektedir. Dikkat çeken bir diğer unsur ise, bir önceki dönem başarı derecesi orta olan öğrencilerin çekingenlik alt boyutu puanlarının iyi ve pekiyi olan öğrencilere göre anlamlı olarak daha düşük olmasıdır. Araştırmaya katılan öğrencilerin kişilerarası duyarlılık düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiş olup; Alt boyutlar arasında toplam puan ortalaması en yüksek olan çekingenlik alt boyutu iken, en düşük ortalama kişilerarası farkındalık alt boyutunda görülmüştür. Araştırma sonucunda paylaşılan bulgular, kişilerarası duyarlılık konusundaki başka araştırma bulgularını da destekler niteliktedir (Aydın, 2013; Kadivar, 2007; Lane, Garon ve Richardson, 2003; Martin, Waltman ve Greenwood, 2002; Sağkal, 2011; Sertel, Kurt ve Oral 2004; Sommerfelt ve Vambhein, 2008; Spears, 2004).

Öneriler

Kişilerarası duyarlılık kavramı ile ilgili yapılan çalışmaların oldukça az olduğu görülmekle birlikte, daha fazla çalışma yapılabilir ve bu çalışmalar farklı bölümlere, yaş aralıklarına ve daha birçok farklı kişisel bilgiler durum değişkenlerine göre çeşitlendirilip zenginleştirilebilir. Böylelikle öğrencilerin ve diğer bireylerin kişilerarası duyarlılık düzeyleri daha detaylı bir şekilde tespit edilebilir. Ayrıca kişilerarası duyarlılık ile ilgili eğitim verilerle eğitim öncesi ve sonrasında katılımcıların kişilerarası duyarlılık düzeyleri belirlenip, verilen eğitimin niteliği ve kalitesi ölçülebilir. Bu sayede çıkan sonuçların neticesinde belirlenen kaliteli bir eğitim geniş kapsamlı kitlelere verilebilir.

Kaynakça

- Akgül, N. (2017). *Kişilerarası Duyarlılık Eğitiminin Üniverste Öğrencilerinin Empati ve İletişim Becerilerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, A. (2013). *Hemşirelerin Kişilerarası Duyarlılık ve Çatışma Çözme Yaklaşımları*, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bernieri, F. J. (2001). *Toward a taxonomy of interpersonal sensitivity*. In J. A. Hall, and F. J. Bernieri (Eds.), *Interpersonal sensitivity: Theory and measurement* (pp. 3-20). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bowlby, J. (1969). *Attachemnt and loss*. Volume I. London, Hogarth Press.
- Boyce, P. and Mason, C. (1996). An Overview Of Depression-Prone Personality Traits And The Role Of Interpersonal Sensitivity. *Australian and New Zealand Journal Of Psychiatry*, 30, 90-103.
- Boyce, P., Hickie, I., Parker, G., Mitchell, P., Wilhelm, K. and Brodaty, H. (1992). Interpersonal Sensitivity and The One-Year Outcome Of A Depressive Episode. *Australian and New Zealand Journal Of Psychiatry*, 26, 156-161.
- Boyce, P., Parker, G. (1989). Development of a scale to measure interpersonal sensitivity. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 23, 341-351.
- Erözkan, A. (2004). Üniversite öğrencilerinin kişilerarası duyarlılıkları ile reddedilme duyarlılıklarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 85-98.
- Erözkan, A. (2005). Üniversite öğrencilerinin kişilerarası duyarlılık ve depresyon düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 14, 129-155
- Erözkan, A. (2009). Üniversite öğrencilerinin kişiler arası ilişki tarzları ve mizah tarzları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 56-66.
- Erözkan, A. (2011). Sosyal kaygının kaygı duyarlılığı, benlik saygısı ve kişilerarası duyarlılık açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(1), 338-347.
- Ickes, W., Robertson, E., Tooke, W. And Teng, G. (1986). Naturalistic social cognition: Methodology, assessment, and validation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 66-82.
- Kadivar, S. (2007). *Toward A New Paradigm: Multicultural Peace Education*. Doctoral Dissertation. Walden University.
- Lane- Garon, P.S. and Richardson, T. (2003). Mediator Mentors: Improving School Climate, Nurturing Student Disposition. *Conflict Resolution Quarterly*, 21 (1), 47-68.
- Martin, M. Waltman, M. and Greenwood, C.W. (2002). *Çocuğunuzun Okulla İlgili Sorunlarını Çözebilirsiniz* (Çev. F. Zengin Dağdır). (3. Basım) İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Otani, K., Suzuki, A., Matsumoto, Y., Kamata, M. (2009). Parental overprotection increases interpersonal sensitivity in healty subjects. *Comprehensive Psychiatry*, 50, 54-57.
- Öz, F. (2010). *Benlik Kavramı. Sağlık Alanında Temel Kavramlar*. Ankara: Mattek Basım.
- Parker, G., Barnett, B., Cooney, M. and Smith, F. (1991). Personality as a Vulnerability Factor to Depression. *British Journal Of Psychiatry*, 159, 106-114.
- Sağkal, A. S. (2011). *Barış Eğitimi Programı'nın İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Eğilimleri, Empati Düzeyleri ve Barışa İlişkin Görüşleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Sertel, J. M., Kurt, G.ve Oral, Z. (2004). *Barış Bireyde Başlar*. İstanbul: Ekspres Basım.
- Snodgarss, S. E., (1992). Further Effects Of Role Versus Gender On Interpersonal Sensitivity. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 62, 154-158.
- Snodgarss, S. E., Hecht, M. A. and Snyder, R. P., (1998), Interpersonal Sensitivity Expressivity Or Perceptivity? *Journal Of Personality and Social Psychology*, 74, 238-249.

- Sommerfelt, O. H., and Vambheim, V. (2008). "The Dream Of The Good" A Peace Education Project Exploring The Potential To Educate For Peace At An Individual Level. *Journal Of Peace Education*, 5(1), 79-95.
- Spears, S. C. (2004). *Freedom'S Children: Fifth Graders' Perceptions Of The Effects Of Peace Education In The Form Of Kingian Nonviolence*. Doctoral Dissertation, University Of Rhode Island.
- Yurdakul, S.(2018).*Diyet, Vücut Algısı, Umut ve Kişilerarası Duyarlılık arasındaki İlişki*. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.